

Załącznik
do Uchwały Nr
LVIII/421/23
Rady Gminy Włocławek
z dnia 16 marca 2023 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2023 – 2028**

PODSTAWA PRAWNA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”;
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U. z 2021 r. poz. 1249, 2023 r. poz. 289);
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 (M.P. z 2022r. poz. 1259);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, 240);
5. Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn.zm);
6. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Włocławek w latach 2016 – 2026.

I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtuje ona osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Kluczową rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje jej poszczególnych członków, oparte na miłości i poszanowaniu. Współczesny świat przyczynia się do dezorganizacji rodziny, a wówczas nie jest ona w stanie prawidłowo wypełniać swojej roli. Nieustannie dokonujące się przemiany w Polsce, prócz pozytywnych skutków, powodują także nasilanie się wielu negatywnych zjawisk, m.in. takich jak bezrobocie, brak poczucia

stabilizacji życiowej i zawodowej, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niedostosowanie społeczne. Sytuacje te wpływają na dezorganizację rodziny czego skutkiem może być przemoc domowa. Bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, w większości sytuacji bagatelizowano ją, jakby nie postrzegając tego zjawiska jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Zaburzenia, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, okaleczeń fizycznych prowadzących w niektórych przypadkach do trwałych uszczerbków a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc w rodzinie często zwana także „przemocą domową” może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i jest to zachowanie negatywne o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach rodzinnych istnieje od zawsze, to mówi się o niej mało, jakby nie była poważnym zaburzeniem i zagrożeniem rodziny, które często prowadzi do tragicznych skutków. Jest to zjawisko wynikające z działania człowieka, dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym, jest to działanie intencjonalne - zmierzające do osiągnięcia jakiegoś celu. Z reguły zaangażowane są w nią trzy podmioty: ofiara przemocy - osoba doznająca przemocy w rodzinie, sprawca przemocy – osoba stosująca przemoc, świadek przemocy - osoba, która w sposób bezpośredni lub pośredni uczestniczy w sytuacji występowania przemocy.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc „jako celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub deprivację”. Inna definicja, której treść brzmi: „przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody” również wskazuje na intencjonalne działania członka rodziny, które w konsekwencji powoduje cierpienie i naraża ofiarę na utratę zdrowia.

Rozróżnić możemy dwie przykładowe typologie form przemocy:

- Przemoc gorąca - naładowaną złością, gniewem, agresją, furią. Towarzyszą jej różne formy ekspresji tj. krzyki, wyzwiska, rękoczynny, impulsywne zachowania, gwałtowne zadawanie bólu. U jej podstaw leży szczególnie rodzaj furii,

narastającej w człowieku od wewnątrz, który czasem domaga się ujścia z nieodpartą siłą. Ta gorąca przemoc jest najłatwiej zauważalna. Zwykle pojawia się nagle i stosunkowo szybko znika.

- Przemoc chłodna - to taka, która wyłania się z działań podejmowanych z pewną premedytacją. Bardzo często te działania mają pozytywne cele może to być czyjeś dobro, postrzeganie pewnych reguł, realizowanie jakiejś filozofii, ideologii, wiary.

Wyodrębnia się różne rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
- Przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, mówienie kobiecie że jest do niczego, że jest brzydka, głupia, chora psychicznie, że nikt jej nie chce, że bez sprawcy sobie nie poradzi. W tę formę przemocy wpisuje się również przemoc polegająca na osaczaniu – np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia oraz przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych;
- Przemoc seksualna – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy.
- Przemoc finansowa (ekonomiczna) – np. utrzymanie kobiety w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu.
- Zaniedbanie – jest to specyficzna forma przemocy polegająca na niezapewnieniu lub uniemożliwieniu zaspokojenia potrzeb danej osoby, odebranie osobom w rodzinie prawa do opieki, troski, a przede wszystkim miłości. Zaniedbanie może przejawiać się w sferze fizycznej (brak opieki, w tym lekarskiej, brak

odzieży), psychicznej(obojętność, nie okazywanie pozytywnych uczuć, lekceważenie emocjonalne) i w formie izolacji od rodziny i środowiska.

- Nadrzędnym i długofalowym celem polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorzady obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia a także do prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, ponadto nakazuje opracowanie i realizację programów ochrony osób doświadczających przemocy oraz korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, co wynika z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Realizacja niniejszego programu ma na celu kompleksowa pomoc osobom i rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.

II. DIAGNOZA

Gminę Włocławek zamieszkuje 7379 osób (stan na 31.12.2022r.). W Powiatowym Urzędzie Pracy we Włocławku zarejestrowane są 286 osoby jako bezrobotne, w tym 26 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych (stan na 31.12.2022r.). W gminie Włocławek znajduje się 4 szkoły podstawowe oraz, w których uczy się 935 uczniów Z informacji Komendy Policji we Włocławku w roku 2022 wynika, że przeprowadzonych zostało 59 interwencji domowych. W 2022 roku założono 24 Niebieskie Karty.

- Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włocławku wynika, że w 24 rodzinach występuje przemoc, a 26 osób doświadcza przemocy domowej. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić zjawisko przemocy na terenie gminy Włocławek w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, w szkole, nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na terenie jej

występowania. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych gminy – uwzględniając przemoc w oparciu o posiadane informacje.

- W Powiatowym Urzędzie Pracy we Włocławku zarejestrowanych było 286 osób z czego jedynie 26 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych (dane na dzień 31.XII.2022).
- Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włocławku wynika, iż w roku 2022 przeprowadzono 7 rozmów z osobami uzależnionymi, w niektórych przypadkach Policja skierowała do Sądu wnioski o leczenie.

III. CELE PROGRAMU I REALIZACJA

Program skierowany jest do ogółu mieszkańców gminy Włocławek w tym szczególnie do tych którzy są uwikłani w przemoc jako : ofiara, sprawca przemocy lub świadek przemocy. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Cel Główny Programu

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy Włocławek.

Zrealizowanie celu głównego możliwe będzie dzięki osiągnięciom celów szczegółowych

1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
 - upowszechnienie tematyki związanej ze zjawiskiem przemocy poprzez ulotki, plakaty, broszury zamieszczanie artykułów w prasie lokalnej i Internecie;
 - edukacja dzieci i młodzieży w tym zakresie w placówkach szkolnych.
2. Zapewnienie pomocy osobom i rodzinom w których występuje przemoc
 - stosowanie procedury „Niebieska Karta”, zawiadomienie prokuratury i/ lub policji o stwierdzonych przypadkach przemocy w rodzinie;
 - udzielanie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą w formie pracy socjalnej oraz świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej;

- zabezpieczanie wsparcia dla osób doznających przemocy w ramach interwencji oraz gdy tego potrzebują np. znalezienie bezpiecznego schroniska;
 - odbywanie wizyt monitorujących sytuację w miejscu zamieszkania rodziny z problemem przemocy przez osoby z różnych instytucji zaangażowanych w pomaganie.
3. Budowanie Lokalnego Systemu przeciwdziałania przemocy
- działalność zespołu interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy rodzinie;
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
 - gromadzenie danych i sporządzenie sprawozdawczości z zakresu działań dot. przemocy.
4. Pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy i pomaganiem w sytuacji jej wystąpienia
- uczestnictwo w szkoleniach o tej tematyce;
 - organizowanie wspólnych spotkań pracowników z różnych instytucji, organizacji w celu wymiany informacji, doświadczeń, doskonalenia współpracy.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Realizacja celów Programu zakłada:

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie.
2. Promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy.
3. Edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

V. PRZEWDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
7. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
8. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.
9. Wzmocnienie się systemu kontroli społecznej nad przypadkami przemocy.
10. Upowszechnienie informacji na temat dostępnego w sytuacji przemocy wsparcia i miejsc gdzie mogą zgłaszać się osoby dotknięte problemem.
11. Zwiększenie oferty pomocowej dla ofiar przemocy i jej sprawców – zwiększy się dostęp do pomocy w postaci interwencji, jak i do długofalowego wsparcia.
12. Zwiększenie ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

VI. ZASOBY GMINY WŁOCLAWEK W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

W szkołach na terenie gminy Włocławek zatrudnieni są pedagodzy szkolni, którzy realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy. Ponadto na terenie gminy znajdują się instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie lub pełniące funkcję wspierającą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włocławku;
- Powiatowa Komenda Policji we Włocławku;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- zakłady opieki zdrowotnej;
- placówki oświatowo – wychowawcze;
- parafie.

VII. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację (liczba niebieskich kart, ilość interwencji udzielonych porad).

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Odpowiedzialnym za koordynację zadań związanych z realizacją Programu jest Kierownik GOPS we Włocławku, który współpracuje i realizuje zadania z lokalnymi instytucjami i organizacjami.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Włocławek , dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.